

ВІДГУК

офіційного опонента — кандидата юридичних наук Кобзєвої Тетяни Анатоліївни — на дисертацію Михальського Олега Олександровича «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Протягом останніх двох десятиліть Україна перебуває у фазі активних соціально-економічних, політичних та світоглядних трансформацій, спрямованих на формування ефективного державного механізму та якісно нового соціального середовища. Поглиблення процесів глобалізації, загальносвітової та регіональної інтеграції спричиняє підвищення ролі міжнародних стандартів у різних сферах суспільного життя, в тому числі у сфері охорони й захисту прав і свобод людини та громадянина, боротьби з правопорушеннями, забезпечення стабільного правопорядку. Сьогодні, під час суттєвого зростання кількості правопорушень, у тому числі у сфері інтелектуальної власності, стає актуальним питання як правового забезпечення протидії правопорушенням у вказаній сфері, так і вжиття адекватних заходів протидії означеним правопорушенням.

Сучасний процес державотворення в Україні зумовлює живий інтерес до широкого кола питань, пов'язаних із здійсненням цілеспрямованої діяльності різних соціальних суб'єктів щодо зміцнення законності і правопорядку в країні, створення, забезпечення та охорони прав та свобод людини і громадянина, закріплених конституцією.

Правове регулювання адміністративної відповідальності за порушення законодавства, удосконалення правових норм, що регламентують попередження правопорушень у сфері інтелектуальної власності, зростання ролі органів державної влади, що діють у цій сфері, їх взаємодія з іншими правоохоронними органами вимагає ґрунтовних наукових досліджень. Саме тому дисертація Михальського О.О. є актуальною і своєчасною, оскільки вона присвячена теоретичному осмисленню адміністративно-правових засад протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

Про актуальність дослідження свідчить також його відповідність Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленій Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016 – 2020 роки, затвердженій постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є першою фундаментальною та комплексною роботою, присвяченою визначенню сутності та особливостей адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, а також виробленню пропозицій щодо її покращення. Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Здобувач використав численні наукові праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права, інших галузевих правових наук. Нормативною основою дисертації є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, кодекси, інші закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, підзаконні нормативні акти, які регламентують правові засади протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні. Інформаційною та емпіричною базою дослідження є узагальнення практики діяльності суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, довідкові видання, статистичні й інші матеріали.

Мета дисертаційного дослідження і сформульовані відповідно до неї задачі дозволили дисертанту визначити систему та особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, а також

шляхи її удосконалення. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України, узагальнення практики його реалізації та міжнародного досвіду визначити сутність та особливості протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, а також шляхи удосконалення відповідного адміністративного законодавства.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам МОН України.

Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату, який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання, зокрема: логіко-семантичний, структурно-функціональний, метод документального аналізу, порівняльно-правового аналізу, системно-структурний, моделювання, прогнозування та інші методи наукового пізнання.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією з перших спроб комплексно, на узагальненому рівні, з використанням сучасних методів наукового пізнання визначити сутність та особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні і надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо підвищення її ефективності. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. На особливу увагу заслуговують такі результати дослідження.

Висновок про те, що державно-правовий механізм протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності має трирівневу систему,

яка включає в себе: цивільно-правовий захист; адміністративно-правовий захист; кримінально-правовий захист (с. 56);

- визначені здобувачем особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, а саме: по-перше, адміністративно-правова протидія ґрунтується на засадах імперативності та підпорядкованості, тобто нерівності сторін, та владному велінні держави в особі уповноважених органів; по-друге, цивільно-правовий захист застосовується для відшкодування шкоди конкретній стороні; по-третє, адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності характеризуються суспільною небезпекою (с. 62);

- висновок про те, що основною метою адміністративно-правової протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні є мінімізація випадків неправомірного використання об'єктів таких правовідносин, а також попередження вчинення відповідними суб'єктами правопорушень у майбутньому (с. 86);

- з'ясовані здобувачем спеціальні принципи адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, до яких віднесено: принцип невідворотності настання юридичної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності, принцип контролю, поєднання захисних та попереджувальних засобів протидії, забезпечення права на оскарження рішень чи дій суб'єктів, які уповноважені протидіяти правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, стимулювання та імперативності (с. 94-97);

- визначені здобувачем особливості системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, а саме: елементом цієї системи є не будь-який державний орган, а лише ті, які наділені спеціальними повноваженнями, що дозволяють їм здійснювати діяльність щодо протидії правопорушенням у зазначеній сфері; наявність спільної мети діяльності цих суб'єктів; наявність тісного взаємозв'язку між суб'єктами протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності; поєднання самостійності

окремо взятого елемента системи з виконанням ним функцій, необхідних для існування системи в цілому (с. 115); **Ошибка! Источник ссылки не найден.**

- запропоноване дисертантом визначення адміністративно-правових форм протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні як зовнішнього, постійного і типізованого прояву державно-владної діяльності уповноважених на те органів щодо захисту прав інтелектуальної власності, попередження та припинення протиправної поведінки, яка посягає на право інтелектуальної власності (с. 137);

- аргументація здобувача того, що заходи адміністративного примусу, які використовуються суб'єктами владних повноважень у сфері протидії правопорушенням, що посягають на право інтелектуальної власності, мають наступні особливості, які відрізняють їх від заходів переконання, а також заходів цивільно-правового, господарсько-правового та кримінально правового впливу, а саме: направлені переважно на захист публічних інтересів; застосовуються виключно уповноваженими на те органами і посадовими особами; можуть застосовуватися не лише у зв'язку із вчиненням адміністративних правопорушень у сфері інтелектуальної власності, а й за їх відсутності з метою попередити їх вчинення; мають широкий спектр дії; дають можливість ефективно впливати на протиправну ситуацію у сфері інтелектуальної власності, оскільки завжди є можливість оперативно розширити повноваження суб'єктів правозастосовчої діяльності та закріпити їх в установленому порядку (проявляється нерозривність форм і методів адміністративного впливу); стимулюють використовувати інші заходи припинення протиправної поведінки; різноманітність заходів адміністративного примусу (с. 141-142);

- виокремленні дисертантом принципи оптимізації системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, до яких віднесено: принцип науково-практичної обґрунтованості; принцип конституційної моделі організації виконавчої влади; принцип забезпечення всебічного та постійного громадського контролю за процесом оптимізації

системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні; принцип примату міжнародних стандартів та договорів; принцип дотримання балансу при визначенні та формуванні повноважень державних органів, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності; принцип взаємоузгоджених і взаємообумовлених основ діяльності — правової, організаційної, матеріально-технічної та фінансової; принцип звітності; принцип створення єдиного інформаційного простору; принцип взаємодії (с. 186-189);

- пропозицію щодо необхідності розробки Кодексу поведінки правовласників, що може стати додатковим засобом зміцнення адміністративної нормативно-правової бази, оскільки надасть можливість регламентувати дії та закріпити повноваження правовласників щодо захисту прав на інтелектуальну власність, а також удосконалення адміністративного законодавства щодо колективного управління правами інтелектуальної власності (с. 203-204).

У дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення та висновки.

Однак, як і при дослідженні будь-якої складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеній дисертації міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямами подальшої розробки даної проблеми. Зокрема:

1. Потребує уточнення запропоноване здобувачем визначення адміністративно-правового захисту як елементу державного механізму протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності, який визначено як сукупність встановлених нормами адміністративного права дій, які мають вчинити уповноважені органи державної влади та їх посадові особи з метою захисту суб'єктів правовідносин у сфері інтелектуальної власності (с. 60), оскільки запропоноване поняття тлумачиться через термін, що міститься у ньому, а також варто зазначити, від чого здійснюється захист та уточнити його зміст.

2. Потребує додаткового обґрунтування висновків здобувача про те, що під правовим регулюванням протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні слід розуміти нормотворчу діяльність уповноважених органів державної влади, яка спрямована на упорядкування правовідносин у сфері інтелектуальної власності та забезпечення належної протидії виникненню правопорушень у цій сфері шляхом видання нормативно-правових актів (с. 65-66), оскільки дана правова категорія пов'язана не тільки з нормотворчою діяльністю, а й з впливом правових актів на суспільні відносини.

3. Досліджуючи правові засади адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності здобувач акцентував увагу на нагальній необхідності систематизації законодавства у сфері інтелектуальної власності (с. 78). У той же час доцільно було б вказати, які заходи необхідно вжити з метою вдосконалення законодавства в цій сфері.

4. У підрозділі 2.1 «Мета та принципи адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» (с. 83-98), здобувачеві варто було б крім характеристики мети та принципів вказаної діяльності, проаналізувати завдання як окремі напрямки реалізації мети протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

5. Досліджуючи напрямки адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні, здобувачеві варто було б, крім поділу їх за об'єктами захисту (с. 103-110), проаналізувати їх систему за етапами діяльності з протидії вказаним правопорушенням.

Висловлені зауваження носять характер побажань та не можуть суттєво вплинути на загальну високу наукову цінність рецензованої роботи та позитивну оцінку проведеного автором дослідження.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у: науково-дослідній роботі; правотворчості; навчальному процесі та практичній діяльності. Основні положення дисертації відображені в авторефераті, публікаціях у наукових виданнях, а також оприлюднені на науково-практичних

конференціях, що свідчить про ретельну роботу, проведену дисертантом в процесі наукового дослідження та його апробації.

Анотеза дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та анотезу оформлено відповідно до встановлених вимог.

Вказане дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання — удосконалення адміністративно-правових засад протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його автор — Михальський Олег Олександрович — заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
доцент кафедри адміністративного,
господарського права
та фінансово-економічної безпеки
навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
кандидат юридичних наук, доцент

Т.А. Кобзева

